

“BÍ QUYẾT HOÁ RỒNG” CỦA XINGAPO

PHẠM THỊ NGỌC THU*

Xuất phát từ hòn đảo bé nhỏ, nghèo tài nguyên thiên nhiên với mức sống của người dân thấp, Xingapo cũng đã có một thời kỳ dài từ 1891 – 1959 nằm dưới ách thống trị của chủ nghĩa thực dân tư bản phương Tây, nhân dân phải vùng dậy đấu tranh giành quyền tự trị (1959). Trở thành quốc gia tự trị, Xingapo đứng trước những khó khăn to lớn về kinh tế, tìm cách thoát khỏi đói nghèo, nhưng đất canh tác quá ít ỏi, dân số tăng nhanh, nạn thất nghiệp trở nên nghiêm trọng (khi quân Anh rút khỏi Xingapo). Chọn giải pháp tự nguyện gia nhập Liên bang Malaixia năm 1963, các nhà cầm quyền Xingapo lúc đó nuôi hy vọng tìm kiếm thêm thị trường nội địa để phát triển. Từ năm 1963 đến năm 1965, sau hai năm gia nhập Liên bang nền kinh tế Xingapo phát triển không như tính toán ban đầu của các nhà cầm quyền ở Xingapo. Thêm vào đó là sự xuất hiện của những mâu thuẫn quyền lợi giữa tư sản người Hoa và tư sản người Malaixia. Trước tình hình đó, nhà cầm quyền Xingapo quyết định chuyển

hướng chiến lược tách ra khỏi Liên bang Malaixia vào năm 1965.

Từ năm 1965 trở đi Xingapo bước sang một giai đoạn phát triển mới với chiến lược kinh tế hướng ngoại. Chính phủ Xingapo lập kế hoạch đưa toàn bộ các hoạt động kinh tế của mình hoà nhập vào hệ thống kinh tế thế giới. Sự chuyển hướng của Xingapo diễn ra trong điều kiện quốc tế thuận lợi. Lúc này các nước tư bản phát triển đang ở trong giai đoạn dư thừa vốn, đặt ra nhu cầu quốc tế hoá sản xuất, tạo điều kiện cho các nước đang phát triển dễ dàng thu hút vốn đầu tư. Thêm vào đó, Xingapo lại có một vị trí chiến lược quan trọng về chính trị, quân sự và kinh tế, chính điều này đã góp phần làm Xingapo trở thành một địa bàn hấp dẫn thu hút đầu tư nhất trong khu vực.

* Chiến lược kinh tế hướng ngoại, Chính phủ Xingapo thực hiện chiến lược công nghiệp hướng ra xuất khẩu. Những ngành công nghiệp đầu tiên được phát triển là những ngành công nghiệp nhẹ sử dụng nhiều lao động nhằm giải quyết tình trạng thất nghiệp

---

* Phạm Thị Ngọc Thu, Đại học KHXH & NV TP Hồ Chí Minh.

như kéo sợi, may mặc, chế biến gỗ và chế biến thực phẩm... Đến *những năm 70*, Xingapo thay đổi cơ cấu công nghiệp, phát triển theo hướng công nghiệp nặng sử dụng nhiều vốn như đóng tàu, lọc dầu. Sang *thập kỷ 80*, Xingapo tiến thêm một bước quan trọng hướng đến những ngành công nghiệp kỹ thuật cao như luyện kim, chế tạo máy, chế tạo thiết bị chính xác cao cho ngành hàng không vũ trụ, quang học, y học, điện tử, hoá chất, hoá dầu...

Từng bước trong giai đoạn của quá trình công nghiệp hoá hướng ra xuất khẩu và ở từng giai đoạn phát triển công nghiệp, Chính phủ Xingapo luôn khuyến khích và ưu đãi đối với các doanh nghiệp đi tiên phong. Ví dụ, trong ngành đóng tàu, đi đầu là xưởng Keppel và Sembawang. Xưởng đóng tàu Yurong của công ty Ishikawajima-Harima của Nhật Bản được Chính phủ Xingapo khuyến khích đầu tư, Jurong trở thành xưởng sửa chữa và đóng tàu lớn nhất khu vực Đông Nam Á.

Một nỗ lực khác thể hiện trong ngành công nghiệp lọc dầu. Xingapo đã đầu tư cho ngành này gần 4 tỷ đô la Xingapo (1,8 tỷ đô la Mỹ). Sản lượng lọc dầu hiện nay là 1,1 triệu thùng/ngày. Đưa Xingapo trở thành trung tâm lọc dầu đứng thứ ba trên thế giới, sau Houston và Rotterdam. Hàng năm, giá trị sản lượng ngành công nghiệp lọc dầu chiếm 1/3 giá trị tổng sản lượng toàn ngành công nghiệp. Ngành công nghiệp sản xuất thiết bị điện và điện tử cũng góp phần thúc đẩy sự phát triển công nghiệp của Xingapo. Theo thống kê sản

xuất công nghiệp năm 1990 gấp 9,5 lần năm 1996 và tốc độ tăng bình quân mỗi năm là 9,8%, riêng công nghiệp chế biến tăng 11,4 lần và 10,7%⁽¹⁾.

Sự phát triển công nghiệp không những tạo đủ việc làm cho người lao động mà còn là điều kiện đẩy mạnh xuất khẩu. Một hiện tượng rất quan trọng trong hoạt động ngoại thương của Xingapo là trong cơ cấu hàng xuất khẩu có khối lượng đáng kể là hàng tái xuất. Các sản phẩm từ Indônêxia, Malaixia... vận chuyển quá cảnh qua các kho cảng của Xingapo trước khi gửi đi các thị trường Âu-Mỹ. Xingapo nhập khẩu các mặt hàng từ Âu-Mỹ, vải vóc từ Ấn Độ... rồi xuất khẩu đi các nước châu Á. Hàng tái xuất của Xingapo hiện nay chiếm hơn 40% tổng kim ngạch xuất khẩu.

* Phát triển các ngành dịch vụ, tài chính và thương mại quốc tế: Cùng với việc phát triển công nghiệp hướng ra xuất khẩu, Xingapo chủ trương *phát triển các ngành dịch vụ, tài chính và thương mại quốc tế nhằm khai thác triệt để lợi thế địa lý của mình*. Trong hoạt động này, cảng Xingapo đóng vai trò quan trọng.

Cơ quan cảng Xingapo (PSA) thành lập năm 1964. Từ chỗ chỉ có vài ba cảng nhỏ với đội tàu biển vài chục chiếc, hiện tại Xingapo đã có một hệ thống dịch vụ vận chuyển biển gồm hàng chục cầu cảng hiện đại, hàng trăm kho tàng, bến bãi và hàng nghìn tàu biển đi khắp nơi trên thế giới.

Về cách thức tổ chức, từ năm 1964, Xingapo đã tổ chức 5 khu vực xung

quanh cảng thực hiện qui chế miễn phí và miễn các thủ tục hành chính làm cho cường độ hoạt động của cảng tăng cao. Ngoài ra cảng Xingapo còn thực hiện cung cấp hàng loạt các dịch vụ hàng hải như: dịch vụ bốc dỡ, sửa chữa, cung cấp xăng dầu, hoa tiêu kéo tàu, kiểm tra miễn phí ga và nước, cùng một loạt dịch vụ khác như lưu kho, cung cấp vật dụng cần thiết cho tàu. Điều đó lý giải tại sao đến năm 1990, Xingapo đã trở thành cảng container số một trên thế giới về số lượng container bốc dỡ. Toàn bộ hệ thống cảng biển của Xingapo hiện nay đã được tự động hoá trong bốc dỡ hàng hoá cùng với một hệ thống đưa hàng hoá bằng điện toán điều khiển từ xa. Trong cùng một thời gian cảng Xingapo có thể tiếp nhận 700 chiếc tàu neo đậu tại bến. Vì vậy, Xingapo còn được biết đến như một trung tâm trung chuyển khổng lồ (meganub). Đến đầu những năm 90 của thế kỷ XX, quốc gia nhỏ bé này đã có hơn 300 tuyến đường biển và khoảng 685 công ty hàng hải sử dụng cảng nối liền Xingapo với 706 cảng trên thế giới. ***Chính phủ Xingapo luôn luôn theo đuổi chính sách “cạnh tranh để ngỏ”, để kích thích đầu tư phát triển nhưng riêng lĩnh vực cảng biển và dịch vụ hàng hải thì Xingapo độc quyền nắm giữ.***

Hoạt động dịch vụ quan trọng khác là tài chính tiền tệ. Chính phủ Xingapo đã sớm chú ý đến thị trường tài chính. Thị trường ngoại hối được thiết lập năm 1968. Để khuyến khích giao dịch ngoại tệ, Cục tiền tệ Xingapo cho phép vay ngoại tệ, cho phép bất cứ người nước ngoài nào cũng được chuyển vốn nhân

rồi đến gửi lấy lãi ở Xingapo hoặc thông qua các ngân hàng để tham gia đầu tư vào Xingapo... Nhờ các chính sách trên đây, chỉ trong vòng 10 năm (1975-1985) Xingapo đã trở thành trung tâm tài chính, tiền tệ lớn và có khối lượng giao dịch tiền tệ cao (năm 1975 có 70 ngân hàng nước ngoài và 36 đại diện của nhiều công ty tài chính quốc tế, đến năm 1985, Xingapo có 192 ngân hàng thương mại và 34 công ty tài chính, 84 công ty bảo hiểm). Trong 100 ngân hàng lớn trên thế giới thì đã có đến 70 ngân hàng đặt chi nhánh hoạt động tại Xingapo⁽²⁾.

* ***Chú ý phát triển ngành dịch vụ du lịch:*** hoạt động của ngành dịch vụ này ngày nay trở thành nguồn thu ngoại tệ lớn của Xingapo. Nhằm thu hút và cạnh tranh với các nước trong khu vực có tiềm năng du lịch lớn như Thái Lan, Malaixia... Xingapo đã tạo cho mình một bộ mặt có sức hút đặc trưng, đó là một hệ thống cơ sở hạ tầng rất khang trang và hiện đại.

Có thể thấy, có nhiều nguyên nhân làm cho nền kinh tế Xingapo đạt tốc độ tăng trưởng cao, *nhưng nguyên nhân trực tiếp nhất là do Xingapo đẩy mạnh đầu tư vào những ngành, những lĩnh vực chiếm nhiều lợi thế.* Nguồn vốn đầu tư quan trọng nhất trong thời gian đầu là đầu tư trực tiếp của nước ngoài. *Cách làm của Xingapo là không vay nợ để đầu tư mà chủ yếu tạo môi trường thuận lợi, hấp dẫn các doanh nghiệp nước ngoài trực tiếp bỏ vốn ra đầu tư tại Xingapo.* Vì thế Xingapo đã thu hút lượng đầu tư nước ngoài không ngừng

tăng nhanh. Ví dụ, từ những năm 1970 đến năm 1985, vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài vào Xingapo lên tới 7,9 tỷ đô la Mỹ với số lượng 1307 chi nhánh của các hãng của Mỹ, Tây Âu, Nhật Bản... hoạt động⁽³⁾. Hiện nay, có hơn 6000 công ty đa quốc gia hoạt động thuận lợi tại Xingapo với sự hỗ trợ của 500 tổ chức tài chính và gần 150 công ty quản lý quỹ, hệ thống cảng nước sâu tập nập nhất châu Á, mạng lưới Internet bao phủ 99% dân số và các dịch vụ hỗ trợ kinh doanh khác⁽⁴⁾.

* Chính sách thu hút vốn đầu tư nước ngoài và phân loại các ngành nghề nhằm thực hiện chiến lược công nghiệp hoá hướng ra xuất khẩu: Ngay từ đầu để đầu tư nước ngoài đi đúng mục tiêu phát triển kinh tế của mình. Chính phủ Xingapo đã thực hiện việc phân loại các ngành nghề, các lĩnh vực hoạt động kinh tế và trong mỗi loại này tùy theo yêu cầu phát triển mà có chế độ ưu đãi riêng. Có một số loại ưu đãi sau:

- **Loại thứ nhất:** là những ngành công nghiệp mũi nhọn, đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế trong từng thời kỳ của Xingapo. Đối với các chủ đầu tư nước ngoài đầu tư vào khu vực này thì họ được hưởng qui chế đặc biệt. Trong đó công ty nào có vốn đầu tư từ 1 triệu đô la Xingapo trở lên sẽ được miễn thuế 5 năm. Lãi cổ phần và thu nhập cũng đều được miễn thuế. Nếu công ty, xí nghiệp loại này lại hướng ra xuất khẩu thì thời gian miễn thuế sẽ được tăng thêm 3 năm. Nếu công ty, xí nghiệp ngành công nghiệp mũi nhọn – hướng ra xuất khẩu có vốn đầu tư trên 150 triệu đô la

Xingapo về tài sản cố định thì được miễn thuế 15 năm.

- **Loại thứ hai:** là những xí nghiệp sản xuất hướng về xuất khẩu, có giá trị xuất khẩu mỗi năm ít nhất 100.000 đô la Xingapo thì được miễn thuế tới 90% số lợi nhuận xuất khẩu. Lợi nhuận xuất khẩu bị đánh thuế theo tỷ lệ thấp, chỉ có 4% so với tỷ lệ 40% của xí nghiệp không hướng ra xuất khẩu.

- **Loại thứ 3:** là những xí nghiệp mở rộng, nếu đầu tư từ 10 triệu đô la Xingapo trở lên thì cũng được miễn thuế một phần...

* Chính sách huy động vốn đầu tư trong nước

Mặc dù đầu tư trực tiếp nước ngoài chiếm tỷ lệ khá cao, nhưng việc huy động nguồn vốn trong nước vẫn được Chính phủ Xingapo chú ý huy động và ngày càng chiếm tỷ trọng lớn trong đầu tư trong nước. Nguồn vốn trong nước dựa vào đầu tư của ngân sách chính phủ và doanh nghiệp tự bỏ vốn đầu tư. Ngoài ra Xingapo còn dựa vào nguồn tiết kiệm được gọi là Quỹ Dự phòng trung ương (Central Provident Fund), quỹ này có được nhờ chính sách tiết kiệm bắt buộc theo đó mọi người dân phải nộp vào một phần lương của họ vào tiết kiệm cho tới 55 tuổi. Người gửi sẽ được lĩnh trọn tiền gửi và lãi một lần, hoặc có thể dùng trước để mua căn hộ trong chương trình nhà ở công cộng. Quỹ Dự phòng trung ương cùng với các ngân hàng khác sử dụng tiền tiết kiệm mua chứng khoán của chính phủ và tài trợ cho đầu tư.

Do có chính sách thu hút vốn đầu tư hiệu quả, phù hợp với yêu cầu phát triển kinh tế nên tích lũy trong nước ngày càng đáp ứng tốt hơn cho nhu cầu đầu tư. Vào những năm 80 mức tích lũy đầu tư đã vượt cầu đầu tư trong nước, dự trữ ngoại tệ ngày càng tăng (1976: 3,3 tỷ; 1980: 6,5 tỷ; 1985: 12,7 tỷ; và 1990: 27,5 tỷ...) nên dẫn đến việc mở rộng đầu tư ra nước ngoài.

* Vai trò của chính phủ trong hoạt động quản lý - điều hành phát triển kinh tế

Nền kinh tế Xingapo là nền kinh tế phát triển theo cơ chế thị trường tự do nhất ở các nước Đông Nam Á. Tuy nhiên, chính phủ nước này vẫn luôn đóng vai trò hết sức quan trọng trong việc hoạch định đường lối chiến lược phát triển kinh tế và trên cơ sở các chiến lược phát triển, chính phủ định ra các chính sách và kế hoạch thực hiện trong các kế hoạch 4 năm hay 5 năm. Chính phủ đảm bảo rất tốt những yêu cầu về cơ sở hạ tầng và các dịch vụ công cộng.

Chính phủ Xingapo *rất chú trọng đến sự phát triển nhân tố con người thông qua tập trung vào lĩnh vực giáo dục và đào tạo nghề*. Các nhà lãnh đạo Xingapo cũng như đội ngũ kế cận luôn là những người phải được đào tạo ở những trường đại học danh tiếng trên thế giới như Cambridge, Oxford (Anh)...

Xingapo có một hệ thống pháp luật nghiêm minh và bộ máy hành chính không tham nhũng. Nền kinh tế thị trường tự do của Xingapo hoạt động trên nền tảng pháp luật và các thể chế

thị trường rất tốt như đã nêu ở phần trên.

Tóm lại: Sự thần kỳ của Xingapo là kết quả của một sự kết hợp nhiều yếu tố. Cơ cấu chính trị và kinh tế được tổ chức nhằm tạo điều kiện cho việc thực hiện các chính sách kinh tế - xã hội. Điều này tạo cho Xingapo có thể nhanh chóng đáp ứng với những thay đổi năng động khu vực cũng như trên thế giới. Đất nước Xingapo luôn được điều khiển bởi một chính phủ trung thực, cương quyết chống tham nhũng và là những nhà hoạch định chính sách đúng đắn, kịp thời và được nhân dân ủng hộ. Các chiến lược kinh tế tổng quát, chiến lược công nghiệp hoá... mà Xingapo áp dụng cũng không phải là quá mới mẻ, vấn đề là họ đã thành công trong việc khai thác tối đa lợi thế so sánh, chọn được nhiều giải pháp đúng đắn, thích hợp để phát triển, cùng với chính sách huy động vốn hiệu quả.

CHÚ THÍCH

1. Dẫn theo Lê Văn Toàn, Trần Hoàng Kim, Phạm Huy Tú, *Kinh tế Nics Đông Á kinh nghiệm đối với Việt Nam*, NXB thống kê HN-1992, tr 80.
2. Dẫn theo Lê Văn Toàn, Trần Hoàng Kim, Phạm Huy Tú, *Kinh tế Nics Đông Á kinh nghiệm đối với Việt Nam*, NXB thống kê HN-1992, tr 86.
3. Sdd trang 86.
4. Nguyễn Minh Vũ, *Xingapo từ thế giới từ ba sang thế giới thứ nhất*. Báo Thanh niên xuân Ất Dậu.